

Dragi roditelji,

Ovaj letak nudimo vam kako biste znali prepoznati signale kojima djeca zovu u pomoć te kako bismo potaknuli razumijevanje za djecu s poremećajima u ponašanju.

Za više informacija,
savjet ili edukaciju
slobodno nam se obratite:

Udruga "Igra"
Sveti Duh 55, 10000 Zagreb
01/3704-537
udruga.igra@zg.htnet.hr
www.udrugaignra.hr

Autor teksta: Martina Čarija
Ilustrator: Zrinka Ostović
Lektor: Milena Benini
Dizajn: Bestias

Što su poremećaji u ponašanju (PUP)?

Poremećaji u ponašanju uključuju sva ona ponašanja djeteta koja nisu prilagođena njegovoj životnoj dobi i/ili okolini i ometaju funkcioniranje djeteta tako što štete djetetu i/ili okolini dovodeći ga u sukobe, ili ga isključuju iz komunikacije s okolinom.

Dvije su skupine poremećaja u ponašanju, u djetinjstvu i adolescenciji:

Aktivni poremećaji u ponašanju: odnose se na sva društveno nepoželjna i neprihvatljiva ponašanja, ponašanja koja odstupaju od uobičajenih, očekivanih i "normalnih". Za djecu koja se ovako ponašaju često se može čuti opis da su nemoguća, zločesta, van kontrole, itd.

Pasivni poremećaji u ponašanju: obuhvaćaju djecu koja su povučena, često izolirana i neprihvaćena od vršnjaka. Kako oni ne ometaju rad u školi i ne izazivaju probleme ne percipira ih se kao "problematične", pa često izostaje neophodna intervencija i pomoć odraslih.

KAKO PREPOZNATI PONAŠANJA KOJIMA DJECA ŠALJU POZIVE U POMOĆ?

U svome širem značenju, pojam poremećaja u ponašanju obuhvaća: izostajanje iz škole, nedisciplinu u školi, neposlušnost, prkos, skitnju tijekom dana, laganje, varanje, žicanje, prijetnje, pušenje, konzumiranje droge i alkohola, ostajanje vani unatoč zabrani roditelja, kršenje pravila, ispade bijesa, povlačenje, osamljivanje, nedostatak empatije, pretjerani strah, psihosomatske teškoće, interese neprimjerene dobi, odsutnost navika primjerenih dobi, česte promjene raspoloženja, neprimjerenu komunikaciju s vršnjacima/ odraslima, nezrelo ponašanje, poremećen sustav vrijednosti, kršenje javnog reda i mira, nizak prag tolerancije na frustraciju...

Važno je naglasiti kako se ovakva ponašanja moraju javiti više puta, i trajati neko vrijeme kako bi se govorilo o PUP-u.

KOJI SU UZROCI RAZVOJA POREMEĆAJA U PONAŠANJU?

Teorije o uzrocima razvoja poremećaja u ponašanju pripisuju odgovornost društvu, negativnoj klimi u školi, neprikladnim roditeljskim postupcima (npr. fizičko kažnjavanje, prijetnje...), nasljeđu i sl. Svima im je zajednička pretpostavka da ovakva negativna ponašanja služe kao SOS-signal za odrasle da dijete nije sretno i zadovoljno, te da njegove/njezine potrebe nisu adekvatno zadovoljene.

Kako Vi možete pomoći djetetu s poremećajem u ponašanju?

Prepoznajte djetetov poziv u pomoć.

Važno je ne tumačiti djetetova negativna ponašanja osobno, već čuti poziv u pomoć. Najčešće je svrha kršenja normi i pravila upravo poziv svijetu (prvenstveno roditeljima) da djetetu razjasne granice, da mu ih čvršće postave. Kad imamo jasnije granice, svijet je, za nas, sigurnije mjesto, jer znamo što smijemo činiti, a što ne.

Zajedno s djetetom dogovorite jasna pravila ponašanja.

Npr. koliki džeparac dobiva, dokad mora doći kući iz škole, obveze vezane uz školu i kuću, ponašanje prema drugim ljudima... Pravila je dobro napisati na papir, kako ne bi došlo do nerazumijevanja. Djeca trebaju sudjelovati u dogovaranju pravila kako bi preuzela odgovornost za svoja ponašanja.

DOGOVORITE UNAPRIJED POSLJEDICE U SLUČAJU NEPOŠTIVANJA PRAVILA PONAŠANJA

Objasnite djetetu zašto kršenje dogovorenih pravila za sobom povlači posljedice.

Pravila i posljedice prilagodite djetetovim potrebama, dobi i sposobnostima (npr. nerealno je hiperaktivnom djetetu zabraniti izlaske mjesec dana), ali i vlastitim mogućnostima kako biste mogli biti ustrajni (neka posljedica traje onoliko koliko možete izdržati).

Posljedice NE SMIJU uključivati fizičko kažnjavanje, ponižavanje, psihičko maltretiranje, uskraćivanje zadovoljavanja osnovnih životnih potreba (hrana, voda, odjeća,...), prijetnje...

Razgovarajte s djetetom.

- * Djecu koja su često povučena, tužna i šutljiva odrasli su skloni zanemariti jer su "dobra i ne stvaraju probleme", a važno je razgovarati s njima kako biste saznali više o tome što ih muči.
- * Dajte djetetu do znanja da ga volite.
- * Učite dijete da poštuje autoritet.
- * Pohvalite dijete za svaki njegov trud.
- * Redovito surađujte sa školom koju Vaše dijete pohađa i s ostalim stručnjacima koji rade s njim.
- * Pomozite svome djetetu da nadvlada vlastite strahove: dijete postupno izlažite onom čeg se boji i omogućite mu da vidi Vas ili vršnjaka kako bez straha radi ono čega se boji.
- * Pokažite Vašem djetetu kako se uspostavlja kontakti s drugim ljudima: kako se upoznaje, postavlja pitanja, daje komplimente, započinje razgovor sa vršnjakom...

UKOLIKO KOD DJETETA PRIMIJETITE ZNAKOVE POREMEĆAJA U PONAŠANJU, POTRAŽITE POMOĆ STRUČNJAKA. OBRATITI SE MOŽETE:

- * psihologu i/ili psihijatru u lokalnom domu zdravlja
- * socijalnom pedagogu ili pedagogu u školi koju Vaše dijete pohađa
- * Udruzi "Igra", Sveti Duh 55, 10000 Zagreb; tel: 01/3704-537; mob: 095/911-0089
- * Poliklinici za zaštitu djece grada Zagreba, Argentinska 2, 10000 Zagreb; tel: 01/34 575 18, mail: info@poliklinika-djeca
- * Centru za socijalnu skrb
- * Obiteljskom centru

Predlažemo da pri svemu što radite u obitelji imate na umu kinesku priču o čudesnom bambusu. Kad posadite sjeme te neobične biljke, ništa se, ama baš ništa osim tankog izdanka, ne vidi cijele četiri godine. Za to se vrijeme rast odvija ispod tla, u velikom vlaknastom korijenu koje se širi i prodire duboko u zemlju. Ali pete godine kineski bambus može narasti i do 32 metra. Mnogo je toga u obiteljskom životu slično kineskom bambusu. Radite, ulažete vrijeme i trud i činite sve što znate i možete, ali ponekad tjednima, mjesecima pa i godinama ne vidite nikakve rezultate. No, budete li strpljivi, nastavite li raditi, doći će i ona "peta godina" i zapanjiti vas rastom i promjenama.